Dhuguma Iyyasuus (Yesuus) Gooftaadhaa?-Seensa

Description

Maqaa Rabbii waan hundaa uumee, mararfataa taâ€™een jalqaba. Namni jireenya keessatti wanti guddaan inni beeku fi sirritti hubachuu barbaadu, waaâ€™ee Gooftaa isa uumeti. â€œGooftaan na uume kamiidha? Amaloonni Isaa maalidhaa?â€• Jechuun of gaafata. Gaafii kanaaf takkaa madda sirrii irraa barbaadun deebii quubsaa argatee jireenya keessatti tasgabbaaâ€™a, takkaa immoo madda sirrii hin taane keessa barbaadun dogongora guddaa keessatti kufa. Deebii quubsa hin argatu. Kanaafu jireenya keessatti tasgabbii dhaba.

Dhugumatti mata dureen, â€œIyyasuus Gooftadha moo Gooftaa miti?â€• jedhu mata-duree hooâ€™aa mormii fi falmii guddaa kaasedha. Namoota â€œIyyasuus Gooftaadha.â€• Jechuun lallaban irraa deebii fi ragaa quubsaa argachuun garmalee ulfaata. Kanaafu, dhamaâ€™iinsa fi dukkana kana ragaa ifaatiin saaqu barbaachisa.

Barbaachisummaa mata duree kanaa:
Dhugumatti mata dureen kuni garmalee barbaachisaadha. Barbaachisummaa isaa asitti tarreessuuf bakki fi yeroon nu hin gahu. Garuu muraasa isaanii ni eerra:
1ffaa-Namoota dhamaâ€™iinsa fi dukkana keessatti taraniif dhugaa ibsuu- namoonni baayâ€™een â€œIyyasuus Gooftaadha.â€• Jechuun lallaban, beekumsi fi ragaaleen sirriin isaaniif ifa hin taane. Sabni kee dogongora keessatti lixee dukkanaa fi dhamaâ€™iinsa keessa osoo raataâ€™u ati beekumsa sirrii osoo qabdu itti calâ€™istaa? Wanti kana caalu immoo, dhumarratti wanta isaan qunnamuudha. Dhugumatti, â€œIyyasuus Gooftaadha, waaqefadhaa.â€• Jedhanii lallabuu fi amanuun, shirkii guddaa adabbii cimaatti nama geessudha. Qurâ€™aana keessatti:

â€œ**Masiih ni jedhe**, â€˜**Yaa ilmaan Israaâ€™il! Rabbii Gooftaa kiyyaa fi Gooftaa keessan taâ€™e gabbaraa. Dhugumatti namni Rabbitti waa qindeesse Rabbiin isarratti Jannata haraama (dhowwaa) taasiseera. Teessoon isaas ibidda. Miidhaa raawwattootafis tumsitoonni hin jiran.**â€• Suuratu Al-Maaâ€™ida 5:72

Shirkii jechuun Rabbiitti waa qindeessudha. Kana jechuun Rabbiin waliin yookiin Rabbii gaditti wanta biraa waaqefachuudha.

Sabni keenya shirkii kanatti kufuun dhumarratti adabbii cimaatti akka kufu ni jaallannaa? Kanaafu, wanta ofiif jaallannu saba keenyaaf ni jaallanna. Wanta ofiif jibbinu saba keenyaaf ni jibbina. Saba jaallachuun qabeenyaa fi humnaan isaan gargaaru qofa osoo hin taâ€™in, amantii sirrii isaaniif ibsuun dukkana keessaa gara ifaatti isaan baasudha. Kanaafi, fedhiin guddaan nabiyyootaa sabni isaanii dukkana keessaa gara ifaatti akka bahanii fi adabbii cimaa irraa akka baraaramaniidha. â€œYaa qawmii (yaa ummata kiyya)â€¦â€• jechuun dubbii laafinni fi mararfannaan keessa jiruun gara ifaa fi milkaaâ€™innaatti isaan waamu.

2ffaa-Faallaa haqaa ibsuun haqa hubachuu- dhugumatti wantoonni faallaa isaaniitiin sirritti hubatamu. Imaamu ibn Al-Qayyim ni jedha: â€œRabbiin oltaâ€™aan kitaaba Isaa keessatti karaa muâ€™mintootaa balâ€™innaan, karaa yakkamtootaa (kaafirotaa fi namoota badii hojjatan) balâ€™innaan, dhuma muâ€™mintootaa balâ€™innaan, dhuma yakkamtoota balâ€™innaan ibsee jira. Warroonni Rabbiin, kitaaba Isaatii fi amantii Isaa beekan, karaa muâ€™mintoota balâ€™innaan beekanii jiru, karaa yakkamtootas balâ€™innaan beekanii jiru. Kanaafu, akkuma nama imala deemuuf karaan gahuumsa yaadetti isa geessu fi karaan wanta isa balleessutti isa geessu ifa taâ€™eef, karaaleen lamaan kunniin isaaniif ifa taâ€™anii jiru. Namoonni kunniin uumamtoota hunda caalaa beektota kan taâ€™aniidha, namootaaf faayda kan buusanii fi dhugaa taâ€™aniidha. Sababa kanaafi, hanga Guyyaa Qiyaamaa sahaabonni namoota isaan booda dhufan hunda caalan. Dhugumatti, isaan karaa jallinnaa, kufrii fi shirkii keessatti guddatan. Balâ€™innaan karaa kana ni beekan. Ergasii, Ergamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) dhufuun dukkana cimaa keessaa gara ifa guututti isaan baase. Shirkii keessaa gara tawhiidaatti [isaan baase]. Kanaafu, hamma isa (tawhiida) argatanii fi hamma wanta keessa turanii ni beekan. **Dhugumatti, wantoonni faallaadhaan ifa taâ€™u.**

Dhamaâ€™iinsi kan uumamuu yommuu beekumsi karaalee lamaanii ykn isaan keessaa tokko dadhabaa taâ€™uudha. Akkuma Umar (radiyallahu anhu) jedhe: qabannoon Islaamaa tokkoon tokkoon kan diiggamu yommuu namni wallaalummaa (jaahiliyyah) hin beekne Islaama keessatti guddateedha.â€• Kuni beekumsa guutuu Umar (radiyallahu anhu) irraayyi. Namni karaa yakkamtoota hin beekne fi isaaf ifa hin taane, karaa isaanii garii karaa muâ€™mintoota akka taâ€™etti yaadun isaa hin oolu. Dhimmoota baayâ€™ee ilaalchise akkuma ummata kana keessatti uumameâ€¦â€• (gabaabbinnaan, Fawaaâ€™id fuula 101, 102)

Keeyyata armaan oli keessatti himni â€œ**Dhugumatti, wantoonni faallaadhaan ifa taâ€™u.â€•** jedhu xiyyeefannoo keenya harkisa. Dhugumatti bareedinni fi haqni Islaamaa kan beekkamu faallaa isaa yoo beekaniidha. Shirkii fi soba namoonni keessatti lixan namni yoo qorate, dhugaa Islaamaa sirritti hubata. Yaqiinni (mirkaneefannaan) isaa ni dabala. Rabbiif galata galcha. Taâ€™uu baannan, Islaamni amanti biroo irraa garaagarummaa guddaa akka hin qabnetti ilaala. Inumaa, dhugaa seâ€™ee amanti baaxilaatti seenu dandaâ€™a. Sababa kanaa fi kan biroof mata-duree armaan olii ibsuun nurratti dirqama taâ€™e.

Mata-duree kana ibsuuf Tooftaalee itti fayyadamnu:
Dhugumatti dhimma kana tooftaa sirriitti yoo hin fayyadaminii fi balâ€™innaan hin ibsin, deebii quubsaa osoo hin argatin karatti hafna. Kanaafu, tooftaalee armaan gadiitti fayyadamuuf karoorfamee jira:

1ffaa-Amaloota Rabbii oltaâ€™aa muraasa isaanii ibsuu
2ffaa-Amaloota namaa ibsuu
3ffaa-Iyyasuus Gooftaa/Waaqayyoo akka hin taanee Qurâ€™aanaa fi hadiisa irraa ragaa dhiyeessu
4ffaa- Iyyasuus Gooftaa/Waaqayyoo akka hin taanee Macaafa qulqulluu irraa dhiyeessu
5ffaa- Iyyasuus Gooftaa/Waaqayyoo akka hin taanee wanta beektonni jedhan dhiyeessu
6ffaa-Iyyasuus Gooftaa/waaqayyoo jedhanii amanuu fi lallabuun akkamitti jalqabamee? Yeroo kam jalqabamee?

Tarii adeemsa keessa tooftaalee fi mata-dureen xixxiqoon biroo itti dabalamuu dandaâ€™u. Hojiin kuni hojii nama hundaa haqa beekee fi hubate waan taâ€™eef, namootaaf raabsun haqa haa babalâ€™isnu, dukkana saaquf haa carraaqnu. Dhumarratti akka yaadannootti, wanta tokko irratti murteessuuf ragaalee qorachuu barbaachisa. Akkasi miti ree? Asitti namoonni Kiristaana taâ€™an, ragaalee amanti isaanii faallessu yommuu dhiyeessinu takkamaan finciluun dubbisuu yoo dhiisan, ragaalee boodarra dhufan kan dhugaa sirritti ibsan osoo hin hubatin hafu. Namni gamni nama ragaalee sirritti hubatee ergasii murteessudha, wanta yaada isaa faallessu irratti murteessuuf hin jarjaru. Obsaa fi tasgabbiin ragaalee hordofuun haqa irra gaha. Ammas, namni gamni wanta namoonni baayâ€™een jedhanii fi amananiin kan masakamu fi hordofu osoo taâ€™in ragaa ifaatin wanta amanutti amana. Kanaafu, hanga dhumaatti obsaan wanta asitti dhiyaatu akka hordoftan abdiin qaba.

Date Created
May 9, 2020
Author
admin